

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію **Лю Веньцзун** на тему:
«Формування вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя
музики на основі традицій Китаю та України»,
на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук, представлену
до захисту на спеціалізованій вченій раді Д 26.053.08
у Національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова
зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

Актуальність теми

Інтенсивна розбудова українського суспільства на гуманістичних і демократичних засадах в умовах інтеграції української спільноти до світового соціокультурного простору обумовлює реформування освітянської сфери та вимагає від учителів професійної індивідуальності, творчого самовиявлення, здатності до саморозвитку та самоосвіти для забезпечення високого рівня освіченості, особистісного й духовного становлення своїх учнів.

У контексті зазначених вимог формування вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва набуває особливого значення у зв'язку зі специфікою його діяльності, яка базується на глибоких інтеграційних зв'язках педагогічного, методичного та музично-виконавського компонентів.

Ми повністю згодні з автором дослідження в тому, що особливого значення проблема формування вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва набуває у контексті вокальної підготовки, навчально-виховний процес якої збагачується поєднанням кращих національних традицій та сучасних методів, запозичених із світового досвіду.

Найбільш істотні наукові результати, які містяться у дисертації

Новизна полягає в оригінальному трактуванні вокально-педагогічної майстерності як найважливішої професійної якості майбутнього вчителя музичного мистецтва, створенні авторського варіанту розв'язання проблеми її формування. Позитив міститься і в логічно вибудованому алгоритмі розкриття теми дослідження.

Виконана робота не претендує на вичерпне вирішення проблеми формування вокально-педагогічної майстерності на основі історико-культурних традицій Китаю та України. Вона може бути розвинута і подовжена у будь-якому із визначених у завданнях дослідження напрямках. Матеріали дослідження можуть бути використані викладачами спеціальних дисциплін вищого навчального педагогічного закладу, в ході педагогічної практики студентів старших курсів та практиками, які займаються повсякденною працею на освітніх теренах.

Вірогідність отриманих результатів дослідження зумовлюється обґрунтованістю вихідних методологічних позицій, вивченням достатньої кількості наукової, психолого-педагогічної та мистецтвознавчої літератури (221 позиція), аналізом та з'ясуванням основних постулатів співацьких традицій Китаю від видатних китайських філософів: Лао Цзи (VI – V ст. до н.е.) та

Конфуція (засновника книги пісень «Шинзин») до сучасних дослідників даної проблематики (Гу Юй Мей, Лі Чжаофен, Ван Лей, Шен Сіан, Юй Тен Ган та ін.), порівнянням китайських співацьких традицій з етнокультурним досвідом України в галузі вокального мистецтва (В.Антонюк, І.Колодуб) і застосуванням методів аналізу, адекватних об'єкту, предмету, цілі й завданням, логіці дослідження тощо.

Ступінь обґрунтованості використаних методів, отриманих результатів та положень дисертації

Положення та висновки дослідження можна вважати достовірними та обґрунтованими, оскільки, в представленій роботі спостерігається синтез численних підходів до аналізу фактологічного матеріалу, шляхом чого вивчення проблеми формування вокально-педагогічної майстерності на основі китайських та українських історико-культурних традицій набуває багатостороннього характеру.

Інформацію про достовірність позитивних результатів дослідження унаочнюють 5 рисунків і 7 таблиць, виконаних на достатньому рівні.

Оцінка змісту та завершеності дисертації

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено об'єкт, предмет, мету і завдання, розкрито методи дослідної роботи, окреслено її етапи, визначено наукову новизну, теоретичне і практичне значення, відображено апробацію та впровадження здобутих результатів у практику вищих закладів освіти.

У **першому розділі** дисертації «Теоретичні засади формування вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва на основі традицій Китаю та України» проведений критичний огляд наукової літератури з проблеми формування вокально-педагогічної майстерності, який сприяв розкриттю основних теоретичних положень, емпіричних фактів, поглядів, дозволив виявити конструктивні ідеї і шляхи вирішення проблеми, що вивчається, окреслити теоретико-методологічні передумови вивчення понять «педагогічна майстерність», «вокальна майстерність».

Наукове осмислення даного феномена дозволило автору інтерпретувати вокально-педагогічну майстерність майбутнього вчителя музичного мистецтва як «системну, інтегральну якість особистості, що передбачає набуття вокально-методичної компетентності, умінь та навичок у відтворенні вокально-художнього образу та прагнення до творчого самовираження» (с. 7 автореферату та с. 53 дис.).

У **другому розділі** «Методичні основи процесу формування вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва» визначено комплекс знань, які формуються водночас на всіх рівнях: методологічному, теоретичному, методичному, технологічному (основи функціонування голосового апарату та методика його постановки, жанрово-стильові особливості вокальних творів, специфіка вокальної роботи у школі та ін.); умінь та компетентностей, що спрямовують особистість до самореалізації, формують стійку мотивацію до постійного професійного зростання.

Ми підтримуємо думку автора щодо відсутності меж досконалості у педагогічній професії. Саме тому вчитель несе «освіту через усе життя»,

визначаючи власний рівень професійної компетентності, спрогнозовує програму саморозвитку та самореалізації, оскільки педагогічна майстерність загалом, і вокальна зокрема – це результат творчої професійної діяльності, інтегрований показник особистісно-діяльнісної сутності педагога.

На основі розробленої компонентної структури вокально-педагогічної майстерності (мотиваційно-ціннісний, когнітивний та творчо-діяльнісний компоненти) дисертантом було визначено критерії та показники рівнів сформованості досліджуваного феномена у майбутніх учителів музичного мистецтва та запропоновано методичний супровід процесу формування вокально-педагогічної майстерності.

Окреслені вище положення стали вихідними для створення організаційно-методичної моделі формування вокально-педагогічної майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва (автореф.: с. 11, дис.: с. 108), що передбачає набуття студентами практичного досвіду в процесі навчання відповідно до сучасних завдань музично-естетичного виховання та розвиток музичних і педагогічних здібностей, набуття знань, умінь та навичок в галузі музично-педагогічної діяльності.

На основі врахування специфіки підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва автором було визначено, що процес формування вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва відбуватиметься більш ефективно за таких педагогічних умов: створення атмосфери зацікавленості, врахування історико-культурних національних традицій Китаю та України, актуалізації індивідуального підходу до вокального навчання.

На констатувальному етапі дослідження автором розроблено необхідний діагностичний інструментарій, відповідно до якого на основі визначених критеріїв (мотиваційно-ціннісного, когнітивного й творчо-діяльнісного) та показників кожного з критеріїв було з'ясовано рівні сформованості вокально-педагогічної майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва з відповідними характеристиками, що дозволило ранжувати досягнення учасників експерименту та отримати матеріал для подальшої кількісної та якісної математичної обробки.

Рівень сформованості означеної якості у реципієнтів контрольної та експериментальної груп схарактеризовано як недостатній з переважанням середнього рівня і складає 62,2 %. До групи з високим рівнем сформованості вокально-педагогічної майстерності відноситься 14,44 % респондентів, до низького – 23,33 % відповідно. Обробка результатів констатувального експерименту підтвердила актуальність проблеми і дала змогу зробити висновок про невідповідність існуючої практики формування вокально-педагогічної майстерності динамічним потребам сучасної школи.

У **третьому розділі** «Експериментальне дослідження методики формування вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва» автором здійснено перевірку результативності розробленої методики за допомогою програми **STATISTICA 8.0**.

Відмінності між рівнями сформованості вокально-педагогічної майстерності учасників експериментальної та контрольної груп були

підтверджені за допомогою χ^2 критерію (с. 163-164). На основі порівняльного аналізу зафіксовано зростання позитивної динаміки сформованості вокально-педагогічної майстерності учасників експериментальної групи, що свідчить про її ефективність. Це дає підстави стверджувати, що запропонована методика є дієвою і може використовуватись у навчальному процесі вищої музично-педагогічної освіти.

Отже, дисертантом наведено результати констатувального експерименту (с. 132-133), висвітлено методику формування вокально-педагогічної майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва, викладено зміст формувального експерименту, проаналізовано отримані результати (с. 160-164), заявлено про можливість застосування розробленої методики формування досліджуваного феномена у навчальному процесі вищих закладів педагогічної освіти України та Китаю.

Повнота викладення наукових положень, висновків дисертації в опублікованих працях

Основні теоретичні положення та отримані результати дослідження Лю Венцзун висвітлено в 6 публікаціях у наукових фахових виданнях України. Аналіз їхнього змісту засвідчує, що в поданих публікаціях повною мірою знайшли відображення результати наукового пошуку.

Дискусійні положення та зауваження

У цілому позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих дисертантом результатів, слід виокремити ряд дискусійних положень та зауважень до змісту роботи:

1. З огляду на важливість і складність проблеми, яку порушено у дослідженні Лю Венцзун, перелік запропонованих педагогічних умов, за яких формується вокально-педагогічна майстерність не може обмежуватись трьома пунктами, на які вказує дисертант: «створення атмосфери зацікавленості, врахування історико-культурних традицій Китаю та України, роль діалогу педагог-студент, студент-студент, студент-викладач». На нашу думку, вони мають бути більш вагомими та змістовними.

2. Вважаємо, що майбутній учитель музики з високим рівнем вокально-педагогічної майстерності має засвоїти вокальний репертуар, збагачений чималою кількістю різножанрових народних пісень. Нажаль, серед критеріїв, що характеризують рівень сформованості вокально-педагогічної майстерності такого показника як знання текстів саме народних пісень та емоційне їх виконання, ми не знайшли.

3. Ознайомившись з переліком використаних методів та прийомів, ми із зацікавленням виокремлюємо ідею включення у навчальний процес найбільш розповсюджених прикладів інтонаційної мови китайських й українських пісень, однак з тексту роботи не зрозуміло, які саме приклади та яким чином їх було застосовано під час перебігу констатувального і формувального експериментів.

4. Вважається некоректним використання слова «співочі» у сполученнях: «співочі традиції», «співоче звукоутворення», «співоче дихання», «співоче вібрато» (с. 6, 57-58, 65, 77, 94-95, 99, 102) //співацькі традиції.

5. На жаль, автору не вдалось уникнути мовних (9, 39, 97, 127, 191-210) та бібліографічних огріхів (с. 173-175, 183, 185, 190).

Загальні висновки і оцінка дисертації

Наведені міркування мають дискусійний характер і не впливають на загальне враження від дисертації. Мета дослідження досягнута, поставлені завдання виконано, а залучений фактичний матеріал і адекватні методи математичного аналізу забезпечують валідність отриманих результатів.

На підставі ознайомлення з текстом дисертації, авторефератом, шістьма фаховими публікаціями, які висвітлюють її зміст, вважаємо, що дисертація «Формування вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музики на основі традицій Китаю та України» є оригінальним завершеним дослідженням, яке відповідає вимогам “Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника”, затвердженому Кабінетом Міністрів України від 24.07.2013 р., № 567, а її автор Лю Веньцзун заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02. – теорія та методика музичного навчання.

Офіційний опонент –

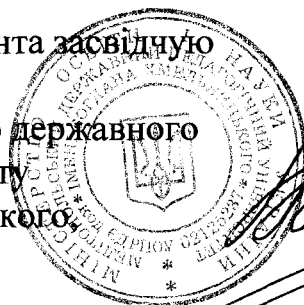
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії і методики
музичної освіти та хореографії
Навчально-наукового інституту
соціально-педагогічної та мистецької освіти
Мелітопольського державного педагогічного
університету імені Богдана Хмельницького

Г.П. Панченко

Підпис офіційного опонента засвідчую

Ректор Мелітопольського державного
педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького,
професор

В.В. Молодиченко